

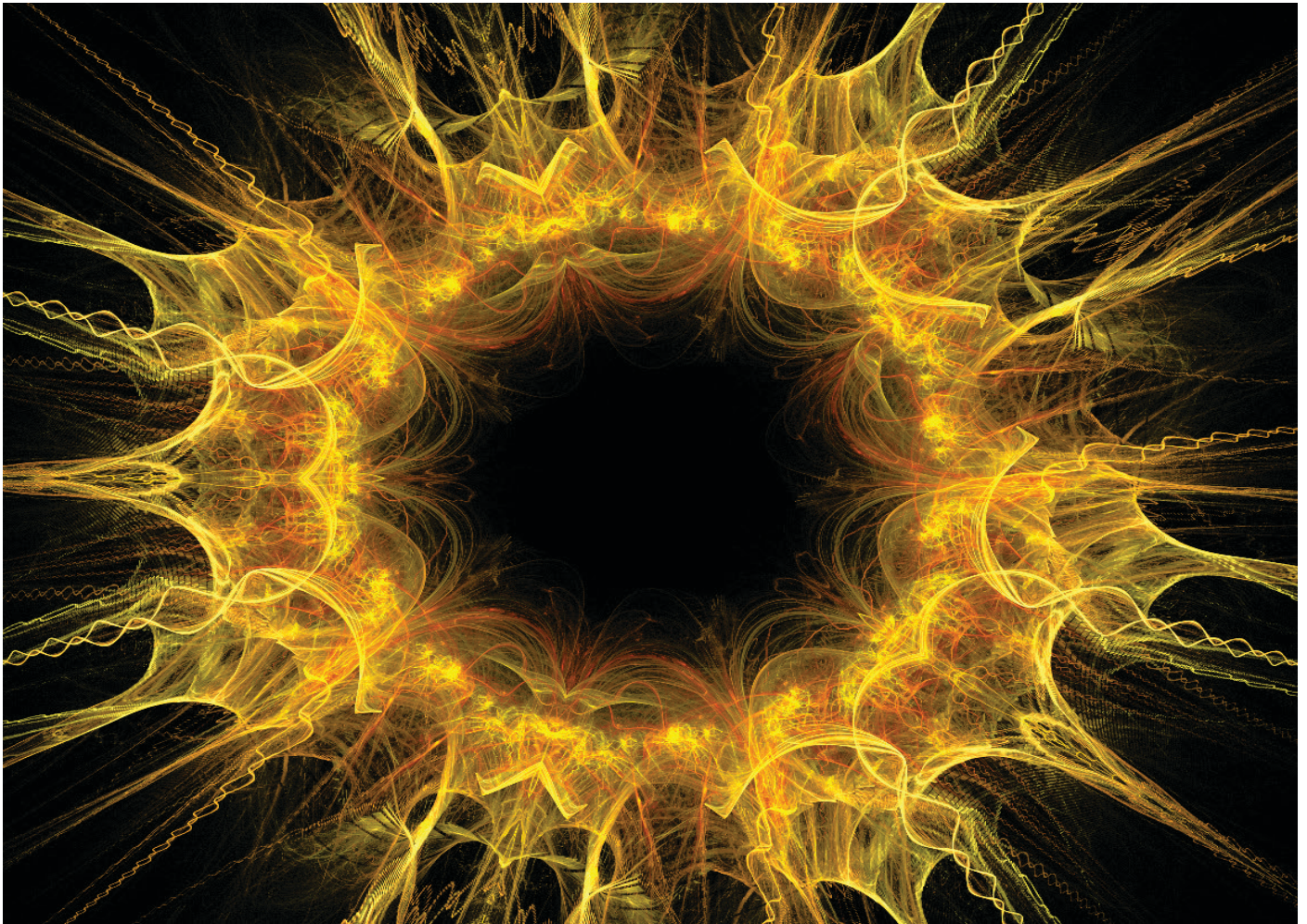
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - ПРИЛЕП

бр. 21

октомври, 2016 год.

ЕК
В
И
Л
И
Б
Р
И
У
М

ЕКВИЛИБРИУМ

Економски факултет – Прилеп
ЕКВИЛИБРИУМ бр. 21

Редакциски одбор

проф. д-р Димитар Николоски; проф. д-р Марјан Ангелески; доц. д-р Анета Ристеска - Јанкулоска;
доц. д-р Зоран Николовски; доц. д-р Илија Христоски; доц. д-р Наташа Трајкова

Лектура: доц. д-р Зоран Николовски
Коректура: доц. д-р Илија Христоски
Дизајн: Виолета Глигоровски

Издавач: Економски факултет - Прилеп
Печати: ДООЕЛ Европа 92, Кочани
Тираж: 500

СОДРЖИНА

Воведен збор

Димитар Николоски.....стр. 3

Почеток на новата академска година

Анета Ристеска - Јанкулоска..... стр. 4

Чекориме по патеките на Св. Климент

Сашо Коруновски Александар Василески...стр. 5

Профил 13

Димко Кокароски.....стр. 6

Импresiии од студискиот престој во Текирдак, Турција

Татјана С., Анета Р.Ј.стр. 10

Влијателни економисти – Џозеф Стиглиц

Моника Ангелоска Дичоска..... стр. 12

Недо, лични реклами ли се ова? (1)

Илија Христоски.....стр. 11

Универзитетска хроника

Елизабета Ангелеска-Атанасоска.....стр. 18

Посета на печатницата „Киро Дандаро“ АД - Битола

Мери Бошкоска.....стр. 20

Државен студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ - Прилеп

Васе Ризоскастр. 21

Подлистокот ЕК – предвесник на транспарентноста на Факултетот

Светлана Ристеска, Каролина Мицевска....стр. 22

Искусства од Еразмус+ мобилноста

Елена Терпо.....стр. 24

Новости од АИЕСЕК

Лина Смуткоска.....стр. 25

Воведен збор

Димитар Николоски

Почитувани читатели,

Есента со својот шарен колорит неусетно го обојува нашето секојдневие и го навестува крајот на безгрижното топло лето. Помалку забавени од летниот одмор, се враќаме на вообичаениот работен ритам што со себе го носи почетокот на новата академска година. Сите ние повторно сме исправени пред голем број предизвици. Професорите и асистентите со своите предавања настојуваат да се претстават пред новите генерации студенти во што е можно подобро светло, а студентите, пак, настојуваат што е можно полесно да ја совладаат материјата за претстојните колоквиуми и испити. Исполнети со обновена енергија го подготвивме и овој број на Еквилибриум, којшто, искрено се надеваме, ќе ги исполни очекувањата на нашите читатели. Во духот на воспоставената практика, Еквилибриум и овојпат балансира меѓу различни содржини што прават нашето гласило да биде во исто време информативно, забавно и поучно.

Во духот на чествувањето на 1100 години од упокојувањето на патронот на нашиот Универзитет, Св. Климент, овој број го донесува текстот за неговиот живот и дело. Меѓу текстовите со информативна содржина ги издвојуваме оние што се посветени на почетокот на новата академска година и посетата на печатницата „Киро Дандаро“ - АД Битола. Во рамките на стандардната рубрика Профил 13, го претставуваме ликот на нашиот професор Димко Кокароски, а во рубриката Влијателни економисти пишуваме за делото на нобеловецот Џозеф Штиглиц.

Искуствата од мобилноста на кадрите и студентите на Економски факултет-Прилеп се пренесени преку текстовите за импесиите од студиските престои во Текирдак, Турција и Стара Загора, Бугарија. Вообичаено, универзитетската хроника не запознава со новостите што изминатиот период се случија во рамките на нашиот универзитет, а исто така се запознаваме и со условите и капацитетите за сместување што ги нуди ученичкиот и студентски дом Н. Х. „Орде Чопела“-Прилеп. За активностите студентската организација АИЕСЕК пишува нејзиниот нов претседател Лина Смуткоска, а освен тоа, правиме навраќање кон подлистокот ЕК, посветен на Економскиот факултет - Прилеп

којшто во рамките на весникот „Народен глас“, се печатеше во текот на 90 години од минатиот век. Меѓу содржините со забавен карактер, вредно е да се истакне текстот посветен на недолжните форми на рекламирање, како и вообичаената забавна страница.

Од името на редакцискиот одбор на Еквилибриум, на сите вработени во Економскиот факултет-Прилеп и на сите студенти им го честитам почетокот на новата академска година и им посакувам многу здравје и успеси.

Почеток на новата академска година

Анета Ристеска - Јанкулоска

На 15 септември оваа година во просториите на Економскиот факултет-Прилеп, пред неколку стотици студенти-бруцоши свечено беше одржан првиот академски час. Освен тоа, на овој свечен чин присуствуваа и студенти од повисоките студиски години, вработени во Факултетот, продекани, професори и асистенти.

По тој повод Деканот, проф. д-р Ѓорѓи Манчески, имаше свечено обраќање до студентите. Во својот поздравен говор тој на студентите им посака срдечно добредојде, а потоа ги истакна позитивните карактеристики коишто го одликуваат високообразовниот процес на Економскиот факултет – Прилеп. Имено, нашата високо-образовна институција нуди големи можности за профилирање кадри коишто лесно ќе можат да се етаблираат на пазарот на труд и да напредуваат по скалилата на кариерниот развој. Во тој контекст, разновидноста и бројноста на студиските програми има големо значење и придонесува за атрактивноста на Факултетот, односно сè повеќе млади луѓе да се определат за студирање токму на Економскиот факултет-Прилеп.

Во тој контекст, Факултетот нуди седум четиригодишни студиски програми на прв циклус студии, и тоа: Сметководство, финансии и ревизија, Меѓународна економија и бизнис, Менаџмент и бизнис, Маркетинг менаџмент, Иновациски и проектен менаџмент, Е-бизнис и Банкарство и финансиски менаџмент, како и една тригодишна студиска програма по Бизнис информатика. Натаму, во обраќањето на Деканот, беа истакнати и можностите за студентска мобилност и вмрежување, што веќе поодамна претставува пракса на Економскиот факултет-Прилеп, сè поголем број

студенти имаат учество во овие процеси. На тој начин Факултетот се вбројува во реномираните високообразовни институции чии студиски програми и кадар се признати, а со самото тоа и студентите добиваат одлични референци во својот професионален развој.

Во рамките на Факултетот функционираат и две студентски организации, Студентскиот парламент и АИЕСЕК, со коишто Факултетот има изградено одлична соработка. Во таа насока, на првиот академски час, пред присутните се обрати и Претседателот на АИЕСЕК, Лина Смуткоска која најнапред на бруцошите им посака добредојде, а потоа ги запозна со дел од активностите на оваа меѓународна студентска организација. Таа, истакна дека АИЕСЕК има амбициозни планови за наредниот период и ги повика своите колеги да земат учество во овие активности со цел да придонесат за развојот на високообразовната институција.

Драги бруцоши, во овој контекст уште еднаш ви посакуваме среќен почеток и многу убави моменти во студентските денови.

Чекориме по патеките на Св. Климент

Сашо Коруновски, Александар Василески

Годинава навршува еден милениум и еден век од упокојувањето на Св. Климент, патронот на нашиот универзитет. Се чини дека дури од денешна перспектива, компарирајќи го делото на Св. Климент со гигантските размери на изминатото време, можеме да ги согледаме неговата вистинска величина и значење. Ликот на светителот се издигнува како светилник во матните пространства на вековите, осветлувајќи ги најзначајните аспекти од времињата кога биле поставени темелите на словенската писменост, а токму преку ширењето на светлината најдобро може да се опише целиот негов животен стремеж. Епитетот „Просветител“, кој го заслужил со земањето на факелот на писменоста од неговите учители - светите Кирил и Методиј, има не само образовен, туку и теолошки карактер. Светлината во делата на христијанските теолози е еден од најзначајните аспекти на божественото. Со својата дејност светителот не се борел само против мракот на незнаењето и неписменоста, туку поучувајќи ги своите духовни чеда со бројните слова и беседи, ја ширел светлината на правдољубието и моралноста.

По згаснувањето на Моравската мисија во 885/6 година, учениците на светите Кирил и Методиј се вратиле на Балканот, кој во најголем дел бил под владението на бугарската држава. Св. Климент, иако несомнено се вбројувал во најтесната интелектуална елита на своето време, не одлучил да остане во државниот центар – Преслав. Тој, како место на својот духовен и просветителски подвиг, ги избрал областа Кутмичевица и Охрид, градот што останува интимно поврзан со споменот на светителот до ден денес. За причините за ваквата одлука сеуште се расправа во науката, но инсистирањето црквата на Плаошник да биде негово вечно почивалиште, говори дека не се работи за некаква политичка директива, туку дека светителот бил искрено поврзан со Македонија.

Накалемувајќи ја манастирската црква, посветена на Св. Пантелејмон, врз темелите на разрушената ранохристијанска базилика, тој започнал нова традиција во христијанското градителство и црковниот живот. Преку образовната и книжевната дејност што се одвивала во манастирот на Плаошник, овде бил втемелен центарот за просветителството на словенскиот свет. Создавајќи ја својата школа, што денес би имала ранг на универзитет, според авторот на неговото опширно житие, охридскиот архиепископ

Теофилакт, „Св. Климент ги хранел своите ученици со словото, кое е вистински леб и ги укрепува срцата“. Тој на народот му го укрепувал разумот и му ја поставил основата во верата и вистинската христијанска религија. Во житието уште се вели дека тогаш луѓето биле неuki, а Св. Климент дошол меѓу нив како нов Павле помеѓу новите Коринтјани. По смртта на Св. Климент, манастирот имал улога на најзначаен центар на Охридската книжевна школа и жариште кадешто бил почитуван и од кадешто бил распространуван неговиот светителски култ на просторот на Македонија и пошироко, на Балканот. Од XIII век, покрај неговото име се бележи појавата на епитетот Охридски. Охриѓани веруваат дека Св. Климент е заштитник на нивниот град и на Охридската архиепископија.

Како најзначајна фигура во писменоста и просветата на нашиот народ, го славиме како патрон на нашиот универзитет и го чуваме споменот на Св. Климент. На оваа голема годишница се укажа можност овој спомен уште повеќе да го укрепиме. Во рамките на државната програма за одбележување на 1100 годишнината од смртта на Св. Климент, ќе биде реализиран проектот „По патеките на св. Климент“, којшто претставува обид за материјализирање на присуството на Св. Климент на тлото на Македонија. Овој проект ќе им овозможи на патниците намерници да ја проследат илјадагодишната културна историја на нашиот народ низ просветата, книжевноста, ликовната уметност и народната традиција. Сепак, не смеаме да заборавиме дека Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, уште од своето основање во 1979 година, илјадници студенти поведува по „патеките на Св. Климент“, пренесувајќи им практичните знаења, коишто подоцна ќе бидат вградени во различни сегменти од општествениот живот. Сепак, најзначајното е секој од нив да понесе зрак светлина од човекољубието и правдољубието на нашиот патрон, бидејќи секоја наука без хуманост е лишена од својата суштина.

Профил 13

Димко Кокароски

Почитувани читатели, овој пат во рубриката Профил 13 ви го претставуваме проф. д-р Димко Кокароски, кој неодамна се пензионира од Економскиот факултет-Прилеп.

Еквилибриум: За да се опише во целост една личност, несомнено, потребни се многу зборови. Сепак, би сакале да знаеме со кои пет зборови би се опишале себеси најдобро?

Проф. Кокароски: Професионалност, одговорност, посветеност, колегијалност, почит кон академската средина и пошироко.

Еквилибриум: Инспирацијата е составен дел од успешната работа. Од каде Вие лично ја црпите животната енергија и инспирација?

Проф. Кокароски: Точно е тоа дека универзитетската професија бара инспирација, но пред сè, таа бара многу работа, многу непреспиени ноќи, многу откажувања од животните убавини, едноставно ви ја одзема младоста, најубавиот дел од животот. Штом тоа се случи, понатаму вие почнувате тоа да го претворате во перманентно проширување на знаењата, а во науката за парите, дали теоретски или институционално, тоа нема крај. Се обидував што повеќе, што подалеку, благодарејќи на можностите што ми ги овозможуваше институцијата, да ги осознавам и проширувам знаењата. А после толку години, едноставно влегувате во ритам и, благодарејќи на доброто здравје, сè повеќе и повеќе тоа станува секојдневна преокупација без којашто не можете ни да го замислите, а се пробудувате пак со проблематиката која ве окупира.

Еквилибриум: Како професор со долгогодишно искуство, кој предизвик сте го пропуштиле во Вашиот професионален развој?

Проф. Кокароски: Гледано на работите од денешен агол е тоа што ги пропуштив подолгите универзитетски престои во странство за поквалитетно усовршување, неодлучноста да се работи во странство и покрај добрите понуди од повеќе универзитети. Нека остане забележана уште една работа: како Ректор на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, низ широкиот спектар од идеи и активности не реализирав до крај да профункционира IUC – Меѓународниот универзитетски центар којшто и тогаш, и денес, од научен и општествен интерес, ќе значеше голем прогрес за Универзитетот. Охрид ни понуди одлични услови, но со завршувањето на мандатот, некои

колеги не ја разбраа мојата идеја колкав бенефит тоа ќе донесе за развој на науката, знаењата и просперитетот на Универзитетот.

Еквилибриум: Што е тоа нешто, што секогаш ве интригира, а никогаш не можете да го објасните?

Проф. Кокароски: Никогаш не можев, нити сега можам да си објаснам себеси и на моите студенти колкава е алчноста за пари. Секогаш им зборував да не бидат алчни и секогаш се стремев да влијаам на оние кои, газејќи преку живи луѓе, стекнале огромно богатство. Можеби прашањето е филозофско, социолошко или економско, но секогаш останува особено тешко да се објасни.

Еквилибриум: Кое е Вашето животно мото?

Проф. Кокароски: Успех во професијата која сум ја избрал. Да создадам добро и успешно семејство, да продолжам додека физички и психички можам да работам на проблемот со универзалниот медиум - парите, знаејќи дека тука нема крај, но ќе чекориме понатаму.

Еквилибриум: Дали како битие што егзистира сега во овој момент, сте се запрашале: тука сме, сега и никогаш повторно. Или имате некое свое објаснување?

Проф. Кокароски: Прашањето е малку збунувачко. Но, да бидам искрен, кога би избирал повторно, повторно би ја избрал оваа професија. Си заминувам од институцијата со почит и достоинство, горд на она што сум го вградил во неа и респектот на колегите спрема мене. Тоа обврзува и секогаш ќе ги бранам интересите на Факултетот, а со особено задоволство би се вратил во институцијата доколку бидам удостоен со некое обраќање пред студентите и младите колеги. Факултетот ќе чекори напред и покрај кризата што ја доживува, но пак заедно ќе треба да работиме на позабрзан развој на институцијата. За мене не постои сега и никогаш, повторно, институцијата е мојата младост, мојата љубов и ќе остане до крај на животот, длабоко вградена во мене.

Еквилибриум: Кои се особините што најмногу ги цените кај луѓето, генерално?

Проф. Кокароски: Искреност, дружељубивост, почитувањето, а пред сè работливоста, односно посветеноста кон работата.

Еквилибриум: Дали некому сте му го промениле животот?

Проф. Кокароски: Да, сигурен сум во тоа, и тоа во позитивна насока. Тоа не се забележува додека студентот е на факултет, но по дипломирањето ќе го почувствувате тоа. Понекогаш дури и по 10 или 20 години ќе сретнете колеги кои со целосна искреност ќе ви соопштат дека вие сте „виновникот“ што тие успеале во животот. Колкаво е тоа задоволство, тоа не

може да се опише, туку треба да го почувствувате.

Еквилибриум: Дали имате некоја желба што би сакале да Ви се исполни?

Проф. Кокароски: Добро здравје, компактно и среќно семејство, а посебно моите четири внуки успешно да чекорат во нивното образование и да имаат среќно и весело детство. Да живееме во држава во која ќе ги остваруваме нашите соништа. Знаењата и успехот да ги вградиме во просперитетот на нашата држава.

Еквилибриум: Како правите катарза од негативните луѓе, настани итн.?

Проф. Кокароски: На мое големо задоволство, сум бил окружен со луѓе со позитивна енергија, интелектуалци и прогресивни луѓе и тука немам никаков проблем. Имам чувство да ги препознаам негативните луѓе и воопшто да не влезам во разговор или контакти со таа категорија луѓе. Но, има настани и случувања на поширок план и тука е мојот мотив колку можам да придонесам некои да ги надминам, едноставно филозофски, да не ги пренесувам на средината во која се наоѓам или да дадам придонес за нивно надминување.

Еквилибриум: Личност којашто била, или сеуште е гуру во Вашиот живот?

Проф. Кокароски: Две личности кои ме воделе во моите научни преокупации се Карл Маркс, филозоф, есеист, економист кој ја одбележа научната мисла на 19 век, и таткото на макроекономијата, Џон Мајнард Кејнс, чија мисла и дело и денес се актуелни за проучување. Едноставно читајќи го неговото творештво тоа беше пресудно за мојата научна преокупација како макроекономист.

Еквилибриум: Доколку имате можност, би се вратиле во минатото, или пак би сирнале во иднината?

Проф. Кокароски: Денес ирелевантно е да се враќам во минатото, но не го заборавам бидејќи низ тој долг 40 годишен период се реализирав како личност во сите сегменти од моето живеење. Но, повеќе сум преокупиран со иднината, што правиме, каде одиме, што ќе им оставиме како наследство на младите генерации. Тоа ќе биде мојата активност во наредниот период, да дадеме придонес за побрз, подинамичен развој на нашето општество. Македонија да биде во Европското семејство, да ги прифатиме европските вредности и, пред сè, науката и образованието да бидат на пиедесталот што им припаѓа, а универзитетите да бидат тие коишто ќе го понесат тој прогрес.

Импресији од студискиот престој во Текирдак, Турција

Татјана Спасеска, Анета Ристеска-Јанкулоска

Во рамките на програмата „Еразмус+“, во периодот од 16 до 21 мај 2016 година, д-р Татјана Спасеска и д-р Анета Ристеска реализираа мобилност на Универзитетот „Намик Кемал“ во Текирдак, Република Турција. Програмата „Еразмус+“ има повеќекратни цели коишто, главно, се насочени кон остварување на Стратегијата Европа 2020 преку меѓународна соработка во образованието и обуките, одржлив развој на партнерските земји во полето на високото образование и промоција на европските вредности. Една од клучните активности на оваа програма е мобилноста на студентите и кадарот на високообразовните институции преку коишто се унапредува меѓународната соработка во академската сфера.

Универзитетот „Намик Кемал“ е државен универзитет, основан во 2006 година, на којшто во моментот студираат повеќе од 14.000 студенти. Тој функционира врз принципот на модерен универзитетски кампус, во чиј состав пулсира секојдневниот студентски живот, што, покрај наставата и академските активности, вклучува и забава, рекреација, спорт и богат социјален живот. Во рамките на Универзитетот работат осум факултети, и тоа: Факултет за инженеринг, Факултет за уметност и наука, Факултет за уметност, дизајн и архитектура, Факултет за економски и административни науки, Факултет за теологија, Медицински факултет, Факултет за ветеринарна медицина и Земјоделски факултет. Освен тоа, овој Универзитет вклучува и три институти: Институт за природни и применети науки, Институт за здравствени науки и Институт за општествени науки; потоа, седум научни центри; три школи за високо образование и единаесет стручни школи.

Една од најрепрезентативните единици на Универзитетот „Намик Кемал“ е Факултетот за економски и административни науки којшто во својот состав има 6 департмани: Економија на труд и индустриски односи, Економија, Бизнис администрација, Јавни финансии, Политички науки и јавна администрација и Меѓународни односи. Токму на Факултетот за економски и административни науки д-р Анета Ристеска и д-р Татјана Спасеска одржаа предавања пред студентите.

Предавањето од д-р Анета Ристеска беше од областа на претприемништвото, при што детално

беа елаборирани теоретските основи за малите и средни претпријатија, нивните предности и недостатоци и фази во развојот. Денес, малите и средни бизниси се клучен двигател на економскиот развој и нивниот придонес особено се согледува во креирањето на работни места, додадената вредност и извозот. Овие бизниси се носители на иновациите, а денес светот е сведок на силата на иновацијата и нејзините конституенти во револуционализацијата на бизнисите. Иновацијата претставува активност којашто ги оплодува постојните ресурси со нови капацитети за создавање ресурси. Иновациите понекогаш можат да резултираат со сосема нов, непознат производ или замена на некои постојни функции за тоа е повеќе ефикасно и успешно работење. Имајќи го предвид значењето на иновациите, подетално беа анализирани и видовите иновации. За успешно функционирање на малите и средни бизниси клучно е успешното управување, па затоа во предавањето беа опфатени сите функции на менаџментот во насока на унапредување на нивното работење.

Од друга страна, д-р Татјана Спасеска реализираше предавање од областа на менаџерското сметководство, при што особен акцент беше ставен врз стратегиските техники на менаџерското сметководство. Во тој контекст, беше потенцирано дека сложените и динамични услови на стопанисување ги принудуваат менаџерите на флексибилно однесување во однос на промените и условите на стопанисување. Во услови на беспопштедна борба на пазарот, и сè поизострената конкуренција со брзи промени во окружувањето, се наметнува потребата од освојување нови стратегиски варијабли при формулирањето на целите и мисијата на деловните субјекти, како и прифаќање нова конкурентска филозофија во нивното функционирање. Како последица на ова, менаџерската практика и методи значително се променија во последната декада на 20 век и тие

промени продолжуваат и во 21 век. Токму затоа, современите трендови коишто се присутни во менаџерското сметководство се поврзуваат со стратегиските техники како што се системот заснован на активности (ABC), билансната карта на резултатите (Balanced Scorecard) и стратегиското менаџерско сметководство, коишто беа дизајнирани да ги поддржат современите технологии и менаџерски процеси, како што се системот “Точно на време” (Just-in-time) и управувањето со вкупниот квалитет (TQM). Токму од тие причини пред студентите детално беа елаборирани основите на овие современи концепти и нивното влијание врз конкурентската предност на компаниите коишто ги имплементираат.

На наше задоволство студентите покажаа голема заинтересираност и со големо внимание ги следеа предавањата. Предавањата беа одлична можност за размена на наставните содржини и споделување на соодветни искуства. Покрај предавањата, беа остварени и контакти со бројни професори од различни области, и тоа: проф. д-р Ахмет Ментес, проф. д-р Расим Јилмаз, проф. д-р Корхан Арун и проф. д-р Ахмет Кубас. Како резултат на одличната соработка помеѓу овие два факултети отпочнаа активности за организирање заедничка меѓународна научна конференција насловена International Balkan and Near Eastern Social Sciences Conference series (IBANESS), којашто ќе се одржи на 29 октомври 2016 година, во просториите на Економскиот факултет - Прилеп.

Влијателни економисти – Џозеф Стиглиц

Моника Ангелоска-Дичовска

Џозеф Стиглиц е американски економист, нобеловец, писател, преведувач и универзитетски професор. Нашироко е познат по својата влијателност, ведар дух и интелектуална јасност. Роден е во Гери, Индијана, во 1943 година. Израснал во семејство во коешто често се дискутирало и дебатираше за политички прашања. Неговиот татко, кој бил силен поборник за човековите права и инсистирал на плаќање на придонесите за социјално осигурување, му послужил како добар пример во животот. Стиглиц од 1960 до 1963 година студирал на Амхерст колеџот, а во четврта година се префрла на Масачусетс институтот за технологија, каде во 1967 година се стекнува со докторат. Предавал на повеќе универзитети како што се: Јеил, Станфорд, Оксфорд и Принстон, а денес е професор на Универзитетот Колумбија. Тој, исто така, е копретседавач на експертската група на високо ниво за мерење на економските перформанси и социјалниот напредок на ОЕЦД, како и главен економист на Институтот Рузвелт. Носител е на повеќе од 40 почесни докторати на универзитети од целиот свет (вклучувајќи ги Харвард, Оксфорд и Кембриџ). Во 2000 година ја основал Иницијативата за дијалог на политики, чија цел е да им помогне на земјите во развој да ги истражуваат алтернативите за своите политики и да овозможи пошироко учество на граѓаните при донесувањето на економските одлуки. Тој е член на Меѓународниот колегиум, организација на лидери со политичка, научна и етичка експертиза. Нивната цел е да обезбедат нови пристапи за надминување

Erasmus+

на пречките, имајќи ги предвид мирот, социјалната праведност и економската одржливост во светот.

Исто така, член е на Научниот комитет на фондацијата IDEAS, шпански тинк-тенк. Врз основа на научните цитати, Стиглиц е меѓу првите пет највлијателни економисти во светот. Во 2011 година тој беше именуван од страна на списанието Time, како еден од 100 највлијателни луѓе во светот. Стиглиц помогна да се создаде нова гранка на економијата наречена „Економија на информации“, истражувајќи ги последиците од асиметричните информации и воведувајќи такви клучни концепти како „негативна селекција“ и „морална опасност“, кои сега се веќе стандардни алатки не само кај теоретичарите, но исто така, и кај политичките аналитичари. За својата работа Стиглиц има добиено бројни награди и признанија. Круна на неговиот научен и општествен ангажман беше Нобеловата награда за анализата на пазарите со асиметрични информации, која ја доби заедно со двајца колеги, Мајк Спенс и Џорџ Акерлоф, во 2001 година. Тој го анализираше полето на пазарот за осигурување. Стиглиц го појасни спротивниот вид на прилагодувањето на пазарот, всушност послабо информираните агенти извлекуваат информации од подобро информираните. Тој покажа дека асиметричните информации можат да обезбедат клуч за разбирање на многу набљудувани појави на пазарот, како на пример, за невработеноста и кредитните рационализирања. Така, на пример, Стиглиц заедно со Андреј Веис го истражувале кредитниот пазар со асиметрични информации. Тие покажале дека со цел да се намалат загубите од лоши заеми, за банкарите може да биде оптимално, да го рационализираат обемот на кредити, наместо да ја зголемат стапката на кредитирање. Тие, исто така, имале значително влијание во доменот на корпоративните финансии, монетарната теорија и макроекономијата.

Стиглиц извршувал повеќе функции во значајни институции како што се: Претседател на советот за економски консултации на Претседателот на САД во периодот од 1995 до 1997 година, Заменик - претседател на Светската банка и главен економист на Меѓународната банка за обнова и развој во периодот од 1997 до 2000 година. Познат е по неговиот критички став за работата на Светската банка и ММФ. Во една негова статија, објавена во 2000 година во New Republic, тој критички го објаснува функционирањето на ММФ со следниве зборови: „Ќе кажат дека ММФ е арогантен. Ќе кажат дека ММФ навистина и не ги слуша земјите во развој на кои треба да им помага. Ќе кажат дека ММФ е таинствен

и дека не е подложен на демократска одговорност. Ќе кажат дека економските „лекови“ на ММФ честопати ги прават работите уште полоши, претворајќи ги застоите во рецесии, а рецесиите во депресии. И ќе имаат право. Јас бев главен економист на Светската банка од 1996 година до минатиот ноември, за време на најсериозната глобална економска криза во последниот половина век. Видов како одговори ММФ во тандем со Департментот за финансии на САД. И бев шокиран“.

Во контекст на функционирањето на меѓународните институции, тој зборува и за суштината на функционирањето на глобализацијата потенцирајќи дека „постојат многу начини да успее глобализацијата, но за жал, САД и институциите како ММФ и Светската банка, не применуваат ниту еден од нив. Потребна им е реформа, за да можат овие институции рамноправно да ги третираат неразвиените земји и земјите во развој, за доброто на сите.“

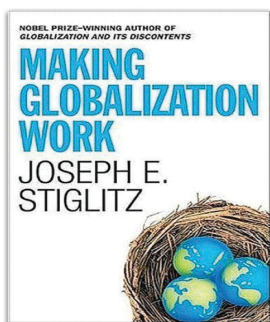
Стиглиц се смета за еден од најзначајните светски авторитети во областа на макроекономијата, особено монетарната економија, теоријата на развој, корпоративните и јавните финансии, индустриската политика, односно на прашања поврзани со распределбата на богатството во целина. Автор е на повеќе книги, од кои најпознати се следниве: „Праведна трговија за сите“, „Глобализацијата и незадоволството од неа“, „Како работи глобализацијата“, „Бурните 90-ти“, „Новата парадигма за монетарната економија“ и други.

Во неговата коавторска книга со А. Чарлтон, „Праведна трговија за сите“, Стиглиц потенцира дека светскиот трговски систем ги штити интересите на богатите земји, на сметка на сиромашните и вградува нееднаквости. Оваа тврдeње го објаснува со тоа што земјоделците се субвенционирани и заштитени од владите на богатите земји каде што помалку од два проценти од работната сила е вработена во земјоделството. Оваа заштита ги исклучува производитите кои доаѓаат од земјоделците во земјите во развој, каде што земјоделството го поддржува животот на поголемиот дел од сиромашните луѓе во светот. Потенцирајќи дека овој систем е лекција за некохерентност, целата апсурдна ситуација ја искажува со следните зборови: „Ние сме во бизарна позиција на давање помош на земјите во развој од околу 100 милијарди долари секој ден, што ги чини три пати повеќе во протекционистичката трговска политика.“ Критичкиот став кон ММФ, исто така, го искажува и во неговата книга „Глобализацијата и незадоволството од неа“, во која тврди дека ММФ ги става интересите на „својот најголем акционер“,

САД, над интересите на посиромашните земји за кои е основан да им служи. Притоа, Стиглиц наведува причини зошто глобализацијата го предизвикува незадоволството кај нејзините противници, во прв ред, при случувањата во Сиетл во 1999 година и во Џенова во 2001 година. Оваа книга многу брзо стана бестселер и е преведена на повеќе од 30 светски јазици.

Истапувањето на Стиглиц во улога на истакнат критичар на постојниот економски поредок не е необично. Темата на неговата докторска теза е нееднаквоста. А, во текот на целата своја академска кариера, тој настојуваше да покаже дека не може да се смета дека пазарите секогаш ќе создадат идеален резултат. Во низа извонредно важни трудови, Стиглиц покажа дека нецелосните и асиметричните информации редовно ги воде пазарите до резултати коишто не ја претставувале најголемата можна благосостојба. Тврдеше дека тоа значи, барем во теоријата, дека добро насочените интервенции на владите можат да помогнат во корегирањето на недостатоците на пазарите. Работата на Стиглиц продолжи во истата насока. Имено, неодамна заедно со Б. Гринвалд ја напиша „Создавање општество кое учи“, концентрирано академско дело за тоа како владата може да ја поттикне иновацијата во времето на економијата на знаење.

Може да се заклучи дека Џозеф Стиглиц е нашироко познат по неговите критички ставови за управувањето на глобализацијата, слободните пазарни економии и некои меѓународни институции како што се ММФ и Светска банка. Посебно е познат неговиот негативен став за функционирањето на правилата на глобализацијата нагласувајќи дека правилата кои се однесуваат на глобализацијата ги фаворизираат развиените земји, додека истовремено оние земји кои се во развој тонат уште подлабоко во проблеми и сиромаштија. Оттука, она по кое што треба да биде запаметен Стиглиц се неговите напори и трудови за поправеден систем и подобар живот за сите, со отстранување на глобалната нееднаквост и создавање глобален правичен систем со цел да се зачува внатрешната кохерентност, како и економската и политичката стабилност.

Недо, лични реклами ли се ова? (1)

Илија Христоски

Компаниите мора да направат многу повеќе освен да произведат добри производи или да понудат одлични услуги – тие, пред сè, мора да ги информираат конзументите за постоењето на тие производи/услуги, да ги истакнат нивните добри својства/предности, како и придобивките што потенцијалниот купувач би ги имал од нив, внимателно позиционирајќи ги во нивната свест. За да го постигнат ова, компаниите прават реклами. Во својата книга „Принципите на маркетингот“, Котлер и Армстронг рекламирањето го дефинираат како „секоја форма на платено не-персонално презентирање и промовирање идеи, производи или услуги од страна на определен спонзор“. Секоја реклама има своја специфична цел – специфична задача на комуникацијата (аудио, визуелна, или и двата вида истовремено) што е насочена кон определена целна група, во определен временски период: да информира (to inform), да убедува (to persuade), или да потсетува (to remind).

Во оваа пригода фокусот го насочуваме кон невербалната форма на рекламирање – различните плакати, постери и билборди, коишто визуелно, преку статички слики и/или со употреба на малку текст, пренесуваат определена порака до потенцијалниот купувач. Но, од бесконечно преброивото множество на ваквите реклами, вниманието го задржуваме токму на оние коишто, веројатно многупати, возејќи се по улиците, сте ги забележале со крајот на окото: билборди чијашто содржина или немала многу смисла, или би можела да се оквалификува како нападна, невкусна, навредлива, недолична, или, како што тоа популарно се нарекува, „забегана“.

Станува збор за еден вид глобален феномен, којшто го практикуваат, сè почесто и сè понападно, не само компаниите, туку и организациите и институциите, во нивниот обид по секоја цена да го свртат врз себе вниманието на пошироката јавност. Притоа, воопшто не се води сметка за фактот што нивните потенцијални „жртви“ не се само возрасните од определена целна група, туку и децата од сите возрасти. Се разбира, реакциите се различни: од воодушевување, смеа и одобрување, до пцуење и згрозување. Но, тоа не е важно – важно е дека целта е постигната: „жртвата“ веќе ја осознала пратената порака. Додуша, има и такви што веднаш не ја сфаќаат пораката, а има и такви што воопшто не се ни трудат да ја сфатат. Примарната цел – да

се привлече вниманието, е основата за реализација на многу поважната, секундарна цел – „жртвата“ да се информира, а притоа и да се заинтересира за производот што се рекламира.

Феноменот е одраз на денешниот „бон-тон“. Она што некогаш се викаше пристojност и култура, денес е заменето со нивните антагонизми. Тоа е уште една потврда за драстичното изместување или извитоперување на општествените вредности и стандарди, процес што незапирливо продре во сите сфери од човековото битисување – од економија, образование, и политика, до наука и уметност. Но, ако и за момент помисливте дека провокативните и невкусни рекламни кампањи се измислени во 21 век, не сте во право! Голем број реклами поместени во старите списанија и магазини денес нивните автори би ги однеле директно на обвинителна клупа: таканаречените „реклами на старата школа“ се сè она што во никој случај не би смееле да бидат. Независно од времето кога настанале, недоличните реклами се, главно, сексистички, а честопати го пропагираат расизмот и насилството, ги потценуваат и/или исмеваат жените, а ниту животните не се поштедени.

Не се ретки и рекламите што инволвираат верски/религиозни, но и политички мотиви. Многу од нив се повеќе од бизарни и одлично илустрираат колку човештвото „напредувало“ во помалку од 100 години.

Во овој и во наредниот број на Еквилибриум ќе ви бидат претставени дваесетина исклучително иновативни и „успешни“ реклами, што, во најмала рака, можат да се оквалификуваат како недолични. Авторот на текстот во целост се оградува од презентираната графичка содржина и од пораките испратени преку нив.

1. Прегледот го започнуваме со две реклами од минатиот век, обелоденети во САД. И кај двете, лајт-мотивот е понижувањето на женскиот пол. На првата од нив (лево), постојат толку многу негативности, што човек не знае од каде да почне! Прво, жените се споредуваат со животни за отстрел. Второ, со ставањето на машкото стапало врз главата на жената, машкиот пол се велича како „посупериорен“ пол. Трето, жените би требало да „се спружат“ кога ќе видат маж што носи панталони од брендот Mr. Leggs! Рекламата оддесно е, замислете, за витамините PEP од фирмата Kellogg. Пораката е „Значи, колку што понапорно сопругата работи, толку таа послатко изгледа!“. Се разбира, сопругата не може да го издржи тој силен физички напор што, ставена во улога на класична куќна помошничка, истовремено готви ручек, чисти, и собира прашина, ако не ги зема витамините PEP на Kellogg!

2. Рекламната капања на Бургер Кинг (Burger King), што била отпочната во градот-држава Сингапур во првата половина од 2009 година, веројатно претставува најнесуптилна алузија на орален секс што некогаш била спакувана во вид на реклама, залепена во јавните телефонски говорници. Рекламата била видена од половината од популацијата и секогаш предизвикувала реакции на зацрвенување, срам и нелагодност, особено кај женската популација. Но, иако линијата на пристojност сигурно било длабоко нагазена, токму таквите реакции оваа реклама ја направиле незаборавна. Се разбира, финансискиот ефект го почувствувал токму Бургер Кинг откако луѓето, љубопитни да го пробаат чизбургерот од 7 инчи, не жалеле да потрошат \$6.25 за целосниот оброк.

3. Дека припадничките на женскиот пол се најчесто „експлоатирани“ објекти во недоличните реклами, доказ е и следнава реклама, што ја лансирале сопствениците на салонот за разубавување „Fluid Salon“ од Канада. Тие, покрај рекламниот слоган „Изгледај добро во текот на сè што работиш“ (Look good in all you do), поставиле фотографија на девојка што е жртва на семејно насилство, при што искоментирале дека девојката ја претвориле во „најпривлечната истепана жена на сите времиња“. Жената, иако е со модрици, има впечатлива фризура, а нејзиниот сопруг и’ дарува дијамантска огрлица. Реакциите на јавноста биле огорченост, згрозеност и вознемираност, па дури и закани со смрт поради јавното промовирање на семејното насилство, наспроти тврдењата на сопственичката на салонот дека рекламата била само „уметничко дело“ во желбата „да се поместат границите“.

4. Новата кампања на компанијата United Colors of Benetton, позната под мотото „Не мрази! / Стоп на омразата!“ (Unhate), занована на фотомонтажи, прикажува светски познати политичари и верски лидери, што во реалноста прокламираат неспоиви идеологии, како се бакнуваат, и тоа „филмски“: американскиот претседател Барак Обама со венецуелскиот лидер Хуго Чавез, палестинскиот претседател Махмуд Абас со израелскиот премиер Бенјамин Нетанјаху, Папата Бенедикт XVI со имамот

Ахмед Мохамед ел-Тајеб, германската канцеларка Меркел со францускиот претседател Николас Саркози, Барак Обама со кинескиот претседател Ху Џинтао! Компанијата Бенетон тврдела дека станува збор за симболични слики на помирување, проткаени со мала доза на иронична надеж и конструктивна провокација, со цел да се стимулира надежта дека политиката, религијата и идеите, колку и да се дивергентни и взаемно исклучиви и спротивни, сепак мора да водат кон дијалог и медијација.

5. Следи реклама на познатиот бренд гуми за цвакање MENTOS, заснована на наводната „супериорност“ што ја демонстрираат слабите над дебелиите. Имено, на постерот, слабата девојка и вели на дебелиот: „Обожавам да излегувам со тебе. Сите момчиња не престануваат да гледаат во мене.“ Изјавата што зрачи со исклучителна себичност, наводно, треба да се стави во корелација со единечното пакување на „Mini MENTOS MINT“, во коешто има само една гума за цвакање, доволна само за еден корисник. Мотото гласи: „Себичност без вина“ (Selfishness without guilt). Крајно себично и невкусно, нема што!

6. Во 2013 година компанијата Ford јавно се извини поради инцидентот што настана со објавувањето серија рекламни плакати за промовирање на возилото Ford Figo hatchback. Сакајќи да го потенцира големиот волумен на задниот багажен простор со мотото „Оставете ги Вашите грижи зад Вас со екстра големиот багажник на Figo“ (Leave your worries behind with Figo's extra-large boot), компанијата ги погази сите стандарди на професионализмот, пристојноста и добриот вкус, објавувајќи ја следнава реклама, на која што, во улога на возач, е прикажан италијанскиот премиер

Силвио Берлускони, а „багажот“, односно „грижите“ се, погодувате, бројните девојки од тн. „бунга бунга“ забави. Освен Берлускони, за еден од рекламните постери била „употребена“ и американската старлета Парис Хилтон, прикажана како возач на моделот Ford Figo, а нејзиниот „багаж“, што и создава грижи, се припадничките на семејството Кардашијан. На третиот рекламен постер е прикажан шампионот во Формула 1, Михаел Шумахер, како во багажникот на Ford Figo „ги спакувал“ своите лути ривали: Себастијан Фетел, Луис Хамилтон и Фернандо Алонсо.

7. Во 2008 година, компанијата PEPSI, сакајќи да се пофали со фактот што нивниот освежителен производ Pepsi Max содржи само 1 калорија, се одлучи да испрли серија реклами под мотото „Една многу, многу, многу осамена калорија“ (One very, very, very lonely calorie), на коишто е прикажана, персонифицирана, таа единствена калорија како очајно се обидува да изврши самоубиство и тоа

на поголем број различни ултра-насилни начини: од стрелање со пиштол во главата, бeseње, труење, самозапалување, саморазнесување со динамит, полевање со киселина, до сечење на вените со жилет. Нели е ова невкусно долевање гориво на и така мрачната статистика што вели дека само во САД годишно се самоубиваат околу 35.000 луѓе (дневно меѓу 90 и 100)?

8. WWF, светската фондација за заштита на животните (World Wildlife Foundation) направи огромен гаф со објавувањето недоличен постер, со којшто имала намера да ја потенцира огромната загуба на човечки животи што ја предизвика азиското цунами во Индискиот Океан во 2005 година. Мотото гласело „Цунамито уби 100 пати повеќе луѓе отколку

што загинаа на 9/11“. Проблемот е во невкусот поради прикажувањето на сцена со стотици авиони како се упатуваат кон кулите-близначки на Светскиот трговски центар, што, ќе признаете, кај секој, а особено кај американската популација, побудува болни трауми.

9. Еве една рекламна кампања и од нашите северни соседи, и тоа поприлично „свежа“, од 2015 година. После одличната кампања со наслов „Ви благодариме што не доаѓате“, Белградската филхармонија „ги почестила“ своите сограѓани со нова рекламна кампања, но овојпат со наслов „Не е за секого“. На плакатите се прикажани музичари што своите музички инструменти целосно или делумно ги замениле со страк праз, како израз на „сељаштвото“ што на поединци им „сирка од зад***от“! Кампањата, по сè изгледа, е одлична, бидејќи предизвикала огромен публицитет и јавна полемика, па дури и кавги. Проблемот овде е во тоа што еден буџетски „паразит“ (Белградската филхармонија) се осмелил јавно да ги навредува и понижува луѓето коишто издвојуваат од својот џеб да го плаќаат. Според многумина, елитизмот и снобизмот на Белградската филхармонија, преточен преку овие реклами, само ја покажал нејзината сопствена малограѓанштина.

10. Провокативноста на женското тело, секогаш разголено во помала или поголема мера, отсекогаш била и останува да биде најчесто експлоатирана тема за рекламни цели. Несомнено, една од најконтроверзните компании коишто интензивно го промовираат овој концепт е American Apparel, американски производител, дизајнер и дистрибутер на женска облека од Лос Анџелес, Калифорнија. На сликата подолу е прикажана, цензурирана,

рекламата за модната линија Unzip, како една од „попристојните“. Рекламен слоган нема, од едноставна причина што сликата зборува сè. Човек воопшто не треба да се сомнева во вкусот на дизајнерот што ја осмислил рекламата, но треба сериозно да размисли околу реалните опасности од сообраќајниот метеж што би настанал кога еден ваков билборд, нецензуриран, би се поставил на некое фреквентно место. Прашањата во врска со пристојноста, секако, остануваат во втор план.

(продолжува во наредниот број)

Unzip.

Универзитетска хроника

Елизабета Ангелеска-Атанасоска

Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, во текот на месец септември 2016 година, со посебен пристап и ангажираност беше домаќин на повеќе настани.

На 26 септември 2016 година, во Ректоратот на УКЛО одржана е тркалезна маса посветена на животот и делото на Св. Климент Охридски, на којашто присуствуваа реномирани учесници од земјата и странство, научни познавачи на оваа тематика, како и студенти. Главни воведничари на тркалезната маса беа еминентните слависти: проф. д-р Себастијан Кемпген од Универзитетот во Бамберг, Германија, воедно и почесен професор на УКЛО, проф. д-р Виторио Томелери од Универзитетот Мацерата, Италија и проф. д-р Роман Николаевич Кривко, национален истражувач од Универзитетот во Москва, Русија. Според Ректорот, проф. д-р Сашо Коруновски, изложените реферати ја збогатуваат обемената истражувачка ризница за делото на Св. Климент, а средбите и форумите отвораат нови аспекти за проучување и претставуваат нови предизвици за научната мисла.

За почитта што УКЛО ја негува кон делото на Св. Климент Охридски сведочи уште една уметничка творба. Имено, пред неговиот споменик, во Ректоратот на Универзитетот, на 21 септември, 2016 година беше откриен мозаик чиј мотив е логото на УКЛО. На церемонијата обраќање имаше Ректорот, проф. д-р Сашо Коруновски, кој заедно со Генералниот секретар на Универзитетот, м-р Офелија Христовска, го откри мозаикот. Чинот на откривање и промовирање на орнаментот посветен на јубилејот 1100 години од упокојувањето на Свети Климент Охридски беше проследен од комплетното раководство на УКЛО, академски кадри, студенти и гости. Вредно е да се истакне дека мозаикот е изработен од природни материјали: камен, мермер, травертин и смалди, а го претставува трудот на учесниците студенти и членовите од НВО „Астерион 5“, кои за резултатот од нивниот ангажман добија сертификати за учество во Работилницата за изработка на мозаици.

Универзитетската хроника неизбежно вклучува уште неколку битни настани меѓу кои потпишаниот билатерален Договор за соработка со Универзитетот Аристотел од Солун со што се обезбедува широка рамка за реализација на заеднички академски форми на соработка, размена

на студенти и академски кадри, учество во заеднички европски и други проекти и сл. Билатералниот договор меѓу двете установи беше официјализиран на 19 септември 2016 година и коинцидира со заложбите на УКЛО за интензивирање на билатералната соработка со високообразовни институции од поширокото окружување.

Во насока на продолжување на заложбата за обезбедување меѓународна видливост на Универзитетот, на 12 септември 2016 година одржана е пригодна свеченост, на којашто на господинот Рудолф Шустер, поранешен претседател на Словачката Република му беше доделена титулата почесен доктор на науки. Господинот Рудолф Шустер е поранешен претседател на Словачката Република, значајно име во словачката политичка историја, истакнат писател, публицист, познат автор на дела во областа на документарната литература. Како осведочен пријател на Република Македонија, тој е последниот колега со којшто се сретна покојниот

претседател Борис Трајковски, само еден ден пред неговата трагична смрт.

Интересен и особено значаен настан за студентската популација претставува потпишувањето на Меморандумот за соработка меѓу УКЛО и Шпаркасе банка. Со документот се отвора простор за продлабочување на соработката во насока на поддршка на развојни проекти и унапредување на едукацијата. Преку проектите на банката за студентите на УКЛО на располагање им се повеќе можности меѓу кои: изведување практична настава, апликација во пакетот за Југоисточна Европа со едногодишни студии во Грац, наменет за најдобрите студенти, и други пакети за млади, со различни поволности. Потпишувањето на Меморандумот за соработка помеѓу УКЛО и Шпаркасе банка е дел од стратешките заложби на УКЛО за поголемо поврзување со деловниот свет, бизнис секторот и воопшто, градење нови релации со окружувањето.

Посета на печатницата „Киро Дандаро“ АД-Битола

Мери Бошкоска

Во април 2016 година, група студенти од Економскиот Факултет - Прилеп ја посетија печатницата „Киро Дандаро“ АД Битола. Посетата ја организираше проф. д-р Мери Бошкоска во рамките на програмската определба на Факултетот за јакнење на соработката со бизнис секторот во Република Македонија. Целта на оваа посета беше приближување на студентите од нашиот Факултет до компаниите и запознавање со теми коишто ќе го олеснат разбирањето на стекнатите теоретски знаења и нивната практична примена.

Печатницата „Киро Дандаро“ АД Битола започнала како занаетчиска работилница со 22 вработени, за сега, по шест децении, да израсне во современа графичка компанија во којашто се вработени околу 200 работници од различни профили. Во почетокот на 90-тите години од минатиот век, во процесот на транзицијата на општествениот капитал, печатницата прераснала во акционерско друштво, форма во којашто успешно функционира до денес. Интересно за оваа компанија е како таа го добила името Киро Дандаро. На ваквото прашање од вработените го добивме следниов одговор: „Киро Димитровски – Дандаро беше графички работник, вистински борец, родољуб и хуманист. Тој спаѓаше меѓу плејадата борци кои го дадоа својот живот за слободата и напредокот на својата земја. Токму во негова чест и во знак на почит кон неговото дело компанијата го носи неговото име.”

Интересот на студентите за работењето на оваа успешна македонска компанија се однесуваше генерално на историјатот, дејноста, мисијата, визијата, начинот на управувањето, но не беше помал интересот и за финансирањето на тековните и развојните активности, за производната програма, технологијата на подготовка на производството, дизајнирањето и печатењето на производи и слично. На овие теми разговаравме со генералниот директор, Драги Милошески, кој ни ги пренесе неговите искуства за менаџерското работење, како и искуствата од управувањето и организирањето на целокупното работење на компанијата.

Со оглед на тоа што посетата на оваа компанија се организира во рамките на наставата по предметот Берзанско работење, за студентите на студиските програми Сметководство, финансии и ревизија и Банкарство и финансиски менаџмент,

интересот беше поизразен за процесот на финансирање и котирање на акциите на компанијата на Македонската берза на хартии од вредност. За финансиското работење на АД Киро Дандаро подетално нè запозна финансиската директорка Виолета Зајакowska. Таа истакна дека компанијата континуирано работи профитабилно и се стреми да биде во чекор со новите технологии. Во таа насока се преземаат нови инвестициски активности, како што се набавка на нови машини и проширување на просторните капацитети. Потребните финансиски средства за оваа намена, во најголем дел, се обезбедуваат од банкарски кредити и од остварената добивка на компанијата. Покрај ваквата развојна политика на менаџментот, се води сметка и за распределбата на дивиденда на акционерите. Посетата ја завршивме со разгледување на секторските одделенија, производните погони, машините, како и производите што ги произведува компанијата, со што се заокружи сликата за функционирањето на една успешна компанија.

Имајќи ги предвид стекнатите искуства на студентите и нивното задоволство од посетата, може да се заклучи дека оваа активност беше реализирана мошне успешно. Во овој контекст, Никола Николоски, студент на студиската програма Банкарство и финансиски менаџмент, за посетата истакна: „Во име на моите колеги би сакал да го искажам нашето задоволство од оваа посета. Се надеваме дека и во иднина ќе продолжат да се организираат посети од ваков вид. Исто така, овде би нагласил дека од големо значење за нас е да постои потесна соработка меѓу Факултетот и компаниите во насока на размена на знаењето и вештините од секторските менаџери, како и разгледување на можностите за активна вклученост на студентите во реализацијата на практикантската работа во компаниите“.

Државен студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ - Прилеп

Васе Ризоска

Државниот студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ - Прилеп претставува акредитирана институција во општина Прилеп којашто успешно ги исполнува пропишаните критериуми за студентски стандард. Оваа сместувачка установа располага со капацитет од 285 легла за студенти и ученици распоредени во 104 двокреветни, трокреветни и четворокреветни соби. Собите се доволно пространи за извршување на секојдневните активности на студентите и се опремени со неопходен инвентар, сопствена бања, Интернет конекција и кабелска телевизија.

Приемот на студентите се врши врз основа на конкурс што го распишува Министерството за образование и наука на Република Македонија во текот на јули секоја година. Во јулскиот термин се пријавуваат редовни студенти од втора и повисоките години, запишани на академските студии од прв циклус на универзитетите и високообразовните установи во Република Македонија. Комисијата обезбедува дополнителни 20 проценти од вкупните места за студентите кои прв пат ќе бидат запишани на факултетите и високите школи кои се пријавуваат во август, како и дел од вкупните места за студенти владини стипендисти со македонско потекло, странски студенти кои студираат на факултетите во Република Македонија во согласност со ЕКТ системот. Рангирањето на пријавените студенти го утврдува Министерството за образование и наука преку комисија за прием на студенти до која се доставува

комплетната документација. Со оглед на тоа што капацитетот на Домот не се исполнува со бројот на примените студенти, во Државниот студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ се врши и прием на ученици од средно образование врз основа на објавување на конкурс од страна на Министерството за образование и наука на Р. Македонија.

Во текот на изминатата академска 2015/2016 година, во Државниот студентски дом се преземени низа активности со цел подобрување на условите за престој на студентите и учениците. Континуирано во текот на годината помошниот и техничкиот персонал се грижи за одржување на хигиено-техничките услови во Домот кои се на завидно ниво. Со цел одржување на хигиената и заштитата на здравјето на студентите и учениците, како и почитување на законските прописи, целосно е имплементиран НАССР стандардот, а редовно се спроведуваат и активности за дезинфекција, дезинсекција и дератизација на просториите на Домот од страна на здравствени организации.

Државниот студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ - Прилеп во делот на работата со студентите располага и ги поседува следните перформанси: стручен, технички и административен персонал кој навреме ги задоволува потребите и интересите на студентите; современа организација на животот и работата во Домот; здрави и хигиенски услови за живот и работа; здрава и врамнотежена исхрана; библиотека со богат книжевен фонд; адекватни просторни услови за учење; достапност на Интернет; спортски терен и други спортски реквизити и опрема; богат културен и рекреативно забавен живот; сигурно и безбедно место за живеење;

Во поглед на стручната едукација, Државниот студентскиот дом ги нуди и следните услови: можност за соработка со други студентски домови кај нас и надвор од нашата земја; можност за учество на домашни и странски летни школи, семинари, работилници, курсеви, студентиијади, апликации, размена на студенти; соработка со невладини организации; организирање екскурзии, излети, посети, средби; заеднички активности за подобрување на студентскиот стандард;

Со цел непречено функционирање, и во претстојната академска година, Државниот студентски дом „Н. Х. Орде Чопела“ - Прилеп ќе прави максимални напори за подобрување на условите за сместување на студентите и учениците, затоа што наша должност е да се грижиме за идните генерации интелектуалци, како движечка сила на општеството.

Подлистокот ЕК – предвесник на транспарентноста на Факултетот

Светлана Ристеска, Каролина Мицевска

Како кукурек, кој пркосел пред налетот на информатичката технологија и он-лајн информациите, како нежно кокиче кое ги пласирало убавите случувања на студентите и нивните возбуди, и како печатен медиум во кој се пласираа ставовите и видувањата на професорскиот кадар, подлистокот ЕК може да се смета како предвесник на информирањето. Иако излегуваше во рамките на тогашниот неделник „Народен глас“, пред повеќе од две децении, беше посветен на тогашните збиднувања и активности на Економскиот факултет-Прилеп. Дека Економскиот факултет-Прилеп имаше сенс и изградено чувство да се информира и да се биде информиран, не само како студент, туку и како професор, потврдуваше ова гласило коешто тогаш ги опфаќаше содржините и настаните посветени на дејноста на високо образовната институција.

Според нецелосните податоци, подлистокот ЕК излегуваше во периодот 1995, 1996 година. Иако во рамките на неделникот „Народен глас“ сепак, тој придонесе за растежот и за развојот на Економскиот факултет-Прилеп. Идејата „тргна“ спонтано. Првенствено беше да се популаризираат постојните насоки и наставните планови на Факултетот, да им се доближат содржините на студентите, да се забележат и останат нотирани организираните собири, трибини, предавања од визитинг професорите, но, секако, и да се отстапи простор за интервјуа за чинителите и креаторите на образовниот процес, кои ја предводеа надалеку етаблираната институција, којашто ја апсорбираше научната мисла, создавајќи јадро што ги придвижуваше економските текови во заедницата, со визија за најавување на процесите на глобално ниво и нивните реперкусии во регионот и кај нас.

Во подлистокот партиципираа сите кои се чувствуваа како дел од Економскиот факултет-Прилеп. Првенствено, како креатор на идејата се јави самата образовна институција. Содржините и информациите се подготвуваа заеднички. Ние како професионални новинари, бевме активно вклучени заедно со координаторот на проектот, професорот Сашо Атанасоски, а во оформувањето на содржините учествуваа речиси сите членови на наставно-научниот совет на Факултетот, секој од

свој агол и од својот домен на познавање на областа. Значително беше учеството и на студентите, како и на тогашната студентска организација. Младите луѓе несебично одделуваа дел од слободното време за да пласираат вести, настани кои се одржуваа, односно ја споделуваа атмосферата од тогашните студентски забави коишто ги организираа. Како професионални новинари ја имавме задачата да ги стилизираме, подредиме и новинарски обработиме содржините. Работата, пред сè беше плодотворна, интересна и исполнувачка, затоа што контактот со професорите и со студентите беше на високо ниво.

Иако гласилото беше со краток здив, сепак подлистокот ЕК е зародишот на идејата за транспарентност на институцијата, за отвореноста и потребата да се информира, да се објават успехите и достигнувањата. Или како што тогаш, во првиот број, забележа професорот Атанасоски, Економскиот факултет-Прилеп „се отвори за јавноста, со што таа имаше поголем увид во неговото целокупно работење“. За жал, не постои прецизна евиденција за тоа колку броеви од подлистокот, којшто имаше периодичен карактер, се објавени.

Искусства од Еразмус+ мобилноста

Елена Терпо

Програмата Еразмус+ има повеќекратни цели коишто, главно, се насочени кон остварување на Стратегијата Европа 2020 преку меѓународна соработка во образованието и обуките, одржлив развој на партнерските земји во полето на високото образование и промоција на европските вредности. Еразмус+ програмата се имплементира преку три клучни акции, од кои клучната акција 1 е насочена кон индивидуалната мобилност, со особен акцент врз мобилноста на студентите и кадарот. Во тој контекст, Економскиот факултет – Прилеп, преку активностите за меѓународна соработка, последниве неколку години посветува големо внимание на мобилноста на студентите и кадарот преку програмата Еразмус+. Во овој број на „Еквилибриум“ ви ги пренесуваме „од прва рака“ искуствата од мобилноста на нашата студентка Елена Терпо.

Сигурно ви се случило да следите презентации, да прочитате во флаери или, пак, да се информирате директно од професорите и студентите на што се однесува програмата Еразмус+. И за момент замислувате како би било да студирате во некоја европска земја. Чувството е прекрасно, нели? Но, честопати стравот преовладува и, сепак одлучувате да не се впуштате во непознато. Верувајте, познато ми е тоа чувство. Но, мојот совет е подобро да се радувате на работите што сте ги направиле, отколку да жалите за можностите што сте ги пропуштите. И покрај тоа што бев пред завршувањето на моите додипломски студии на Економски факултет-Прилеп, решив да аплицирам на програмата за мобилност Еразмус+. Мислев дека е крајно време да направам храбар чекор напуштајќи ја зоната на комфорт и да истражувам подлабоко во светот на неизвесноста и непознатото. Списокот на универзитети каде што можев да реализирам мобилност беше мошне долг, но сепак, на крајот мојот избор беше Тракискиот универзитет во Стара Загора, Бугарија. Кога добив известување дека сум номинирана за мобилност во летниот семестар од учебната 2015/16 година, на мојата среќа и немаше крај.

Во Стара Загора отпатував на 13 февруари, 2016 година. Патувањето со автобус траеше 13 часа и беше исполнето со нетрпение, возбуда, страв и болки во грбот. За целото тоа време бев водена од силната желба за промена на секое поле од животот, запознавање нова култура, нови места, нови луѓе... Бев цврсто уверена дека на тој начин, преку едукација

на друг странски универзитет, инвестирам во мојата иднина. Кога конечно пристигнав, прво што забележав беше широката насмевка на професорката Блага Стојкова, која со нетрпение ме чекаше на автобуската станица. Нејзината гостопримливост и љубезност ми влеа надеж дека ова е почеток на едно непроценливо искуство што ќе ми остане во долго сеќавање.

Уште првиот ден имав можност да сретнам прекрасни личности кои во следните пет месеци станаа дел од моето секојдневно окружување. Тие беа извор на среќа, насмевки, забава, рамо за плачење, луѓе кои ќе претставуваат мои најдобри пријатели до крајот на мојот живот. Во Стара Загора бев сместена во т. н. „Студентски град“, во кој живеат над 2000 лица, воглавно студенти. Таму, секојдневно имав можност да контактирам со мои колеги - студенти не само од Бугарија, туку и од други европски земји како што се Англија, Португалија, Белгија и Турција. Студентите беа многу срдечни, дружељубиви и отворени за комуникација. И покрај разликите меѓу нас, сепак, тоа беше прекрасна можност да се искушат различни култури, обичаи, начин на размислување, па дури и да се пробаат вкусни специјалитети од разни држави во Европа.

Тракискиот универзитет е еден од највисоко рангираните универзитети во Бугарија и пошироко. Тој располага со најсовремени просторни и технички услови за студирање, а на него се изучуваат атрактивни дисциплини по најсовремени наставни методи. Во процесот на предавање се користи современа научна и стручна литература, постои голема интерактивност, многу дискусии и дебати меѓу студентите и професорите. Предавањата се задолжителни, како и кај нас, па затоа редовно ги посетував. Професорите и асистентите ми беа од голема помош и секогаш ми излегуаа во пресрет кога ќе најдев на некоја потешкотија во учењето. Како единствен претставник од Економскиот факултет-Прилеп, чувствував голема одговорност да се прикажам себеси и мојата институција во најдобро светло. После бројни непроспиени ноќи и огромниот вложен труд, одличните резултати беа неизбежни.

Стара Загора е древен град со богата култура и традиција. Музеи, кафе барови, трговски центри, кино, театар... Сето ова е само мал дел од понудата на културно-забавен живот во овој град. Неделните прошетки покрај езерото Загорка, паркот Азмо, лудите забави во „Паша“ и „Сикрет“, возбудливите натпревари на „Берое“ или, пак, исцрпувачкиот повеќечасовен шопинг во „Галерија“ се само неколку од многубројните спомени коишто постојано ќе ме потсетуваат на возбудливите моменти поминати таму

па затоа градот го чувствувам како мојот втор дом.

Но, како што вели и старата изрека, сè што е убаво, кратко трае. Се наближи и крајот на мојот престој во Стара Загора. Но, од друга страна, крајот го краси делото, а како најубаво искуство за крај би го издвоила прославувањето на апсолвентската вечер. Тоа беше една извонредна можност за дружење во опуштена атмосфера меѓу студентите и професорите. Кај мене, а и кај останатите мои колеги преовладуваа измешани емоции на радост, возбуда, тага и едно ветување за наскоровидување.

Моето прекрасно искуство од мобилноста преку програмата Еразмус+ ме поттикна да не застанам тука. Имено, кога се вратив дома, почнав да ги разгледувам можностите што ги нудат и другите програми за млади лица. Тоа произлезе од желбата за нова авантура којашто ќе ме однесе во некои нови, непознати краишта, што ветуваат убави доживувања и неверојатни искуства. Па така, неодамна, аплицирав за ЕВС проектот организиран од Европската Унија кој што треба да се одржи на Кипар во октомври, 2016 година. Постојат голем број причини зошто секој млад човек треба да аплицира за програмата на мобилност: нов предизвик, квалитетно знаење, незаборавни екскурзии, фантастични забави и безброј спомени. Студирањето во странство претставува одлична можност да се запознае различна култура, навики и нова социјална средина, а Еразмус+ ми овозможи да го доживеам тоа.

Новости од АИЕСЕК

Лина Смуткоска

АИЕСЕК Прилеп и во текот на оваа година работеше напорно на два проекти и тоа: Meet me in Prilep и Your Choice, и двата базирани на размена. Meet me in

Prilep е проект преку којшто имавме за цел младите луѓе од Европа и останатиот дел од светот да се запознаат во Прилеп и Македонија, како место каде ќе можат да дојдат на пракса и да остварат промена како кај себе, така и во ова општество. Практикантот кој го работеше овој проект по националност беше Италијанец, и објави свој блог за Прилеп и околината. Тоа претставуваше интересен начин да се промовираат можностите што ги нуди градот, што е интересно да се прави, кои се културните обележја на Прилеп и околината. Проектот Your Choice се реализираше со четворица практиканти од Италија, Германија и Турција. Целта на овој проект е младите луѓе, како и сите останати заинтересирани, да се запознаат со јазикот, културата и традицијата преку интерактивни часови. Преку овие часови слушателите можеа да се запознаат со јазиците од земјите од кои доаѓаат практикантите (италијански, германски и турски) на две нивоа (почетно и напредно).

Исто така, од почетокот на септември сè до 10 октомври во тек беше регрутацијата на нови членови во сите локални комитети на АИЕСЕК-Македонија, вклучувајќи го и Прилеп. Сите оние студенти кои сакаат да се развијат себеси, да го искористат потенцијалот што го имаат, можат да пополнат апликација преку нашата веб страна: www.aiesec.org.mk или, пак, да дојдат во канцеларијата на АИЕСЕК - Прилеп во Економскиот факултет. Исто така, јас како Претседател на АИЕСЕК - Прилеп, имав обраќање пред студентите од прва година на првиот академски час, при што ја искористив можноста на сите студенти да им ја пренесам пораката за тоа што значи да се дел од АИЕСЕК, кои придобивки ќе ги добијат, како и за можноста за развојот на голем број вештини што ќе им користат во идниот професионален развој.

АИЕСЕК - Прилеп, после регрутацијата на нови членови, ќе започне со едукацискиот циклус на членовите и подготовка за идните проекти и настани, како и за националната конференција МОСЕМ'17, што ќе се одржи во средината на ноември, а во меѓувреме јас, како претставник од нашиот Локален комитет, ќе присуствувам на Европскиот конгрес на АИЕСЕК што ќе се одржи во Ерменија од 8 до 12 октомври, 2016 година. За крај, би сакала да ги охрабрам сите студенти на Економскиот факултет - Прилеп кои се заинтересирани да нè контактираат и да станат членови на АИЕСЕК, во кој било период од годината.

ЕНИГМА-ТИКА	ХОЛИВУДСКИ АКТЕР, РИВС	КЛАСА НИЖИ ЖИВОТНИ	ЕГИПЕТСКИ БОГ, АМОН	ЕДНО МАКЕДОНСКО ОРО	МАСЛО ОД ЈАСМИН ИЛИ РОЗА	ШВЕДСКА	СЕЛО ВО ПРИЛЕПСКО	БУГАРСКА ПАРА	СУЛТАНОВ УКАЗ	ХОЛИВУДСКА АКТЕРКА, РИТА	ДВЕ БУКВИ	ГРЧКА БОЖИЦА НА ЗОРАТА	ЛУКСЕМБУРГ	ДРЖАВА ВО ЕВРОПА СО ГЛАВЕН ГРАД КИЕВ	ЕНИГМА-ТИКА
МЕКСИКАНСКИ БИЗНИСМЕН (1)															ЕДНО МАКЕДОНСКО ОРО
ТВРДОГЛАВОСТ						СЕЛО ВО ТЕТОВСКО ПЛИТОК БАКАРЕН САД ЗА ЈАДЕЊЕ							КРИСТИЈАН ЖАК ВИД МУЗИЧКО ТЕМПО		
АЛБЕРТ АЈНШТАЈН			ГРАД ВО ХРВАТСКА ИСПИТ НА ЗРЕЛОСТА								МЛАДО ОД КОЗА ФАЛТА, НАБОР				
РАЗВРАТ								УПРАВА НА ФАКУЛТЕТ ПОГЛЕДИ							
СОЛ НА МОЧНАТА КИСЕЛИНА					ГРАД ВО ИТАЛИЈА ДРВО ЗА МАТЕЊЕ							ИСПОЛИН ЦИН ХОЛИВУД АКТЕРКА, ЦЕНИ			
ДИВАНИ, КАНАБИЊА ФРАНЦУСКА ПЕЈАЧКА (ВРАПЧЕ)								МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ НЕПРАВИЛНОСТИ							
ЕВРОПСКА БОКСЕРСКА УНИЈА				МАЛ ВОЕН БРОД ВРТОГЛАВИЦА						ВИД МОРСКИ ПОЛЖАВ СТИВ ОВЕТ					
ТОНСКА СКАЛА (МУЗ.)							ОДЛОМКА, ИЗВАДОК ОПРЕМА ЗА ЕДРЕЊЕ							ЗНАК ЗА КАЛИУМ ЗНАК ЗА ГАУС	
ИМАГИНАРЕН БРОЈ		ШПАНСКИ БОГАТАШ (ЗАРА) (2) НАШ ЕКС КОШАРКАР, ПЕРО													
ТОМАС НОРТОН			ПОЛЕТ, ЗАНЕС ЧИТАЧИ НА СНИШТА					МЕТАР ПОЗНАТ СВЕТСКИ МАГНАТ (3)							
ИТАЛИЈАНСКИ ФУДБАЛЕР, МАЛДИНИ						ХОЛИВУД АКТЕРКА, ГАРДНЕР ХОЛИВУДСКИ АКТЕР, АРМАНД									
СТАР ГРАД ВО ЕГИПЕТ					ВКУС (РАЗГ.) ГРЧКИ БОГ НА ЛУЉОВТА										
СЛОВЕНСКИ КОМПОЗИТОР СОС				ОРГАНСКИ СОЕДИНЕНИЈА СЕЛО ВО КИЧЕВСКО											
ИТАЛИЈАНСКИ ФУДБАЛЕР, ЧИРО							ЕДИ ИРВАН МАКАР								
РУСКИ ГИМНАСТИЧАР, МИХАИЛ ЧЕШКИ ФУДБАЛСКИ ГОЛМАН, ЧЕХ											ФК ОД ХОЛАНДИЈА				
ПОРТУГАЛИЈА		СТАРО ЕГИПЕТСКА ГРОБНИЦА ШВЕДСКИ ВОЗИЛА													
РТ НА ХОКАИДО					ОКЛОП ОД ЖЕЛКА ЗА НАКИТ "АВГАНИСТАН"										
ВИД КОСТИ ЗА КАПЕЊЕ						АНГЛОСАКСОНСКИ КРАЛ 4 И 2 ВОКАЛ									
СЕЛО ВО БЕРОВСКО КАДЕ СЕ ИГРА ПОСЕБНО ОРО							ЕЛИЈА КАЗАН ЈАПОНИЈА								
ПОЗНАТ СВЕТСКИ МАГНАТ ЗА КОЈ СЕ ВЕЛИ ДЕКА Е НАЈБОГАТ ВО СВЕТОТ (МИКРОСОФТ) (4)															

ЛИСТА НА НАЈБОГАТИТЕ ЛУЃЕ ВО СВЕТОТ

КАРЛОС СЛИМ ХЕНУ, ИНАЕТ, МЕРОВО, КК, АД, ВУКОВАР, ЈАРЕ, НЕМОРАЛ, ДЕКАНАТ, УРАТ, РАВЕНА, ДИВ, ОТОММАНИ, ОРГАНА, ЕБУ, АВАЗА, НАНАР, ДИПИТА, ИНСЕРТ, К, И, АМАНСИО ОРТЕРА, ТН, ЕЛАН, М, ПАОЛО, АВА, ИСНА, АСОЛ, АТИ, ЕСТРИ, ФЕРРАРА, ЕИ, ВОРОНИН, П, МАСТА-БА, ЕСАН, ЕКАЈ, ТАЊА, ОФА, РАТЕВО, ЕК, БИЛ ГЕЈТС.

INTERNATIONAL BALKAN AND NEAR EASTERN SOCIAL SCIENCES CONFERENCE SERIES (IBANESS)

Prilep, Macedonia, October 29-30, 2016

Call for abstracts

The social sciences nowadays face a number of challenges that need to be addressed as a precondition for future development. In this context, we would like to invite you to participate on the IBANESS Conference Series in Prilep, Macedonia which will bring together many distinguished social and behavioral science researchers from all over the world. The aim of the conference is to initiate debate and provide solutions to some of the identified problems in the contemporary societies. With respect to this, the participants will find opportunities for presenting new research, exchanging information, and discussing current issues.

The abstracts with maximum length of 300 words should be sent on the contact e-mail address: conference2016@ecccfp.edu.mk. The abstracts must be written in English and should contain: Title of the paper, authors, affiliation, e-mail and maximum 5 keywords.

Official language: English

Registration fee: 50 EUR (per paper)

The registration fee covers one set of Conference materials (including Book of abstracts, Conference proceedings, certificate of attendance and additional materials), coffee breaks and the official Conference dinner.

All submitted full papers will be included in the conference proceedings CD with ISBN and published in peer reviewed internationally indexed journals: KSP journals <http://www.kspjournals.org/> (Journal of Economics and Political Economy; Journal of Economics Library; Turkish Economic Review; Journal of Economic and Social Thought; Journal of Economics Bibliography; Journal of Social and Administrative Sciences) and Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences.

Scientific committee

Prof. d-r Mancheski Gjorgji, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Prof. d-r Ahmet Kubas, Namik Kemal University, Turkey
Prof. d-r Slavica Rocheska, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola

Prof. d-r Alpay Hekimler, Namik Kemal University, Turkey
Prof. d-r Dimitar Nikoloski, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Prof. d-r Safet Kozarević, University of Tuzla, Bosnia and Herzegovina
Prof. d-r Zoran Čirić, University of Novi Sad, Serbia
Prof. d-r Fatmir Memaj, University of Tirana, Albania
Prof. d-r Srdjan Redzepagić, University of Nice – Sophia Antipolis, France
Prof. d-r Shushma Patel, London South Bank University, UK
Prof. d-r Ksenija Dumičić, University of Zagreb, Croatia
Prof. d-r Annamalia M. Sakthivel, Sur University College, Oman
Prof. d-r Dimitar Kirilov Dimitrov, Univ. of Agribusiness and Rural Dev.
Prof. d-r Gerhard Ring, TU Bergakademie Freiberg, Germany
Prof. d-r Günther Loschings, University of Graz, Austria
Prof. d-r Herbert Reginbogin, Touro College, USA
Prof. d-r Kemal Yildirim, Anadolu University, Turkey
Prof. d-r Lethokwa George MPEDI, University of Johannesburg, South Africa
Prof. d-r Martha Starr, American University Washington D.C., USA
Prof. d-r Mi Jung Park, Freie Universität Berlin, Germany
Prof. d-r Nadka Kostadinova, Trakia University, Bulgaria
Prof. d-r Otto Kaufmann, Max Planck Institut München, Germany
Prof. d-r Patricia Georgieva, Univ. of Agribusiness and Rural Development
Prof. d-r Thomas Paul, University of South Pacific, Fiji
Prof. d-r Todor Radev, International University College, Bulgaria
Prof. d-r Todorika Atanasova-Kalaydzieva, Trakia University, Bulgaria

Organising committee

Prof. d-r Rasim Yilmaz, Namik Kemal University, Turkey
Prof. d-r Dimitar Nikoloski, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Prof. d-r Ahmet Kubas, Namik Kemal University, Turkey
Doc. d-r Dejan Zdraveski, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Doc. d-r Ahmet Mentes, Namik Kemal University, Turkey
Doc. d-r Tajana Spaseska, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Doc. d-r Aneta Risteska-Jankuloska, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
Ass. m-r Spiro Lazaroski, University "St. Kliment Ohridski" - Bitola

Економски Факултет - Прилеп

**Маркова бр. 133
тел: 048 427 020
факс: 048 426 927
web: www.eccfp.edu.mk
e-mail: eccfp@uklo.edu.mk**